Cuprins

CUVÂNT-ÎNAINTE 7

PREFAŢĂ 11

CAPITOLUL I. LOCUL ŞTIINŢEI DREPTULUI ÎN SISTEMUL ŞTIINŢELOR SOCIALE. IMPORTANŢA TEORIEI GENERALE A DREPTULUI 13
1. Consideraţii generale privind noţiunea de ştiinţă 13
2. Locul ştiinţei dreptului în cadrul ştiinţelor sociale. Clasificarea ştiinţelor juridice 14
3. Importanţa Teoriei generale a dreptului 17
4. Ştiinţele juridice de ramură 21

CAPITOLUL II. METODELE CERCETĂRII ŞTIINŢIFICE A DREPTULUI 24
1. Metoda de cercetare. Consideraţii generale 24
2. Metodologia juridică 25
3. Metodele cercetării juridice 27
3.1. Metoda logică 27
3.2. Metoda comparativă 29
3.3. Metoda istorică 32
3.4. Metoda sociologică 34
3.5. Metodele cantitative 38

CAPITOLUL III. CONCEPTUL DREPTULUI 41
1. Accepţiunile noţiunii de „drept” 41
2. Originea şi apariţia dreptului 77
3. Primele legiuiri 84
4. Dimensiunea socială a dreptului 87
5. Factorii de configurare a dreptului 91
6. Esenţa, conţinutul şi forma dreptului 100
7. Tipologia dreptului 109
8. Sistemul dreptului 127
9. Definiţia dreptului 134

CAPITOLUL IV. DREPTUL ŞI STATUL 137
1. Noţiunea de stat 137
2. Conţinutul şi scopul statului. Relaţia dintre stat şi drept şi stat şi individ. Statul de drept 145
3. Separaţia puterilor în stat. Exercitarea acestora, echilibrul şi cooperarea dintre ele 166
4. Funcţiile şi instituţiile statului 168
5. Forma statului 171

CAPITOLUL V. PRINCIPIILE DREPTULUI 175
1. Noţiunea principiilor fundamentale (generale) al dreptului 175
2. Prezentarea analitică a principiilor generale ale dreptului 180
2.1. Asigurarea bazelor legale de funcţionare a statului 180
2.2. Principiul libertăţii şi al egalităţii 182
2.4. Principiul echităţii şi al justiţiei 194

CAPITOLUL VI. FUNCŢIILE DREPTULUI 203
1. Noţiunea de funcţii ale dreptului 203
2. Prezentarea analitică a funcţiilor dreptului 207
2.1. Funcţia de instituţionalizare sau formalizare juridică a organizării social-politice 207
2.2. Funcţia de conservare, apărare şi garantare a valorilor fundamentale ale societăţii 209
2.3. Funcţia de conducere a societăţii 211
2.4. Funcţia normativă 214

CAPITOLUL VII. DREPTUL ÎN SISTEMUL NORMATIV SOCIAL 217
1. Consideraţii generale despre acţiunea socială, conduita umană şi reglarea normativă a acesteia 217
2. Normele sociale 220
2.1. Normele juridice şi normele etice 221
2.2. Normele juridice şi normele obiceiului 224
2.3. Normele juridice şi normele tehnice 226

CAPITOLUL VIII. NORMA JURIDICĂ 231
1. Noţiunea şi trăsăturile normei juridice 231
1.1. Norma juridică are caracter general şi impersonal 233
1.2. Norma juridică are un caracter tipic 235
1.3. Norma juridică implică un raport intersubiectiv 235
1.4. Norma juridică are un caracter obligatoriu 236
2. Definiţia normei juridice 237
3. Structura normei juridice 237
3.1. Structura logică a normei de drept 238
3.1.1. Ipoteza 238
3.1.2. Dispoziţia 238
3.1.3. Sancţiunea 239
3.2. Structura tehnico-legislativă a normei juridice 241
4. Clasificarea normelor juridice 242
4.1. Clasificarea normelor juridice după criteriul ramurii de drept 242
4.2. Clasificarea normelor juridice după criteriul forţei juridice 242
4.3. Clasificare după criteriul structurii logice a normei juridice 242
4.4. Clasificare după criteriul sferei de aplicare 243
4.5. Clasificarea după gradul şi intensitatea incidenţei 243
4.6. Clasificarea după modul de reglementare a conduitei 243
4.7. Normele organizatorice 244
4.8. Normele punitive şi normele stimulative 244
4.9. Norme de drept strict (stricti juris) şi norme directive (norme standarde) 245
5. Acţiunea normei juridice 245
5.1. Acţiunea normei juridice în timp 245
5.1.1. Intrarea în vigoare a normei juridice 245
5.1.1.1. Principiile acţiunii în timp a normei juridice
Principiile acţiunii în timp a normei juridice 246
5.1.2. Ieşirea din vigoare a normei juridice 247
5.1.2.1. Ajungerea la termen 248
5.1.2.2. Desuetudinea 248
5.1.2.3. Caducitatea 248

5.1.2.4. Abrogarea 249
5.1.2.4.1. Abrogarea 249
5.1.2.4.2. Abrogarea tacită 249
5.1.2.4.3. Abrogarea, în funcţie de întinderea acesteia 249
5.2. Acţiunea normelor juridice în spaţiu 249
5.3. Acţiunea normelor juridice asupra persoanelor 251

CAPITOLUL IX. IZVOARELE DREPTULUI 253
1. Noţiunea de izvor de drept 253
2. Izvoarele formale ale dreptului 256
2.1. Obiceiul juridic (cutuma) 256
2.2. Doctrina 259
2.3. Practica judiciară şi precedentul judiciar 261
2.4. Contractul normativ 263
2.5. Actul normativ 265

CAPITOLUL X. TEHNICA ELABORĂRII ACTELOR NORMATIVE 269
1. Noţiunea tehnicii juridice 269
2. Noţiunea tehnicii legislative 272
3. Principiile legiferării 274
3.1. Principiul fundamentării ştiinţifice a activităţii de elaborare a normelor juridice 274
3.2. Principiul asigurării unui raport firesc între dinamica şi statica dreptului 275
3.3. Principiul corelării sistemului actelor normative 276
3.4. Principiul accesibilităţii şi al economiei de mijloace în elaborarea normativă 276
4. Părţile constitutive ale actului normativ 280
5. Sistematizarea actelor normative 283
5.1. Încorporarea 284
5.2. Codificarea 284

CAPITOLUL XI. REALIZAREA DREPTULUI 287
1. Noţiunea realizării dreptului 287

2. Formele realizării dreptului 289
2.1. Realizarea dreptului prin activitatea de executare şi respectare a legilor 290
2.2. Realizarea dreptului prin aplicarea normelor juridice de către autorităţile statului 292
3. Etapele aplicării dreptului 295
3.1. Stabilirea situaţiei de fapt 295
3.2. Alegerea normei juridice aplicabile 295
3.3. Interpretarea normei juridice 295
3.4. Elaborarea, comunicarea şi executarea actului de aplicare 296

CAPITOLUL XII. INTERPRETAREA NORMELOR JURIDICE 298
1. Noţiunea şi necesitatea interpretării normelor juridice 298
2. Felurile interpretării normelor juridice 302
2.1. Interpretarea oficială autentică 302
2.2. Interpretarea judiciară (cazuală) 303
2.3. Interpretarea administrativă 303
2.4. Interpretarea neoficială (doctrinară) 304
3. Metodele interpretării normelor juridice 304
3.1. Metoda gramaticală 304
3.2. Metoda sistematică 305
3.3. Metoda istorică 306
3.4. Metoda logică 306
3.4.1. Argumentul reducerii la absurd (*reductio ad absurdum*) 307
3.4.2. Argumentul *per a contrario* 308
3.4.3. Argumentul *a majori ad minus* 308
3.4.4. Argumentul *a fortiori* 308
3.4.5. Argumentul *a pari* 308
4. Rezultatele interpretării normelor juridice 309

CAPITOLUL XIII. RAPORTUL JURIDIC 312
1. Premisele raportului juridic 312
2. Definiţia raportului juridic 313
3. Trăsăturile caracteristice ale raportului juridic 314

3.1. Raportul juridic este un raport social 314
3.2. Raportul juridic este un raport de suprastructură 315
3.3. Raportul juridic este un raport voliţional 315
3.4. Raportul juridic este un raport valoric 316
3.5. Raportul juridic este o categorie istorică 317
4. Subiectele raportului juridic 317
4.1. Conceptul de subiect de drept 317
4.2. Capacitatea juridică – premisă a calităţii de subiect de drept 318
4.3. Clasificarea subiectelor de drept 318
4.3.1. Persoana, subiect de drept, ... 318
4.3.2. Subiectele colective de drept 319
5. Conţinutul raportului juridic 320
6. Proba dreptului subiectiv 322
7. Obiectul raportului juridic 323
8. Faptul juridic 323
8.1. Evenimentele 324
8.2. Acţiunile 324

CAPITOLUL XIV. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ 325
1. Noţiunea de răspundere juridică 325
2. Formele răspunderii juridice 327
2.1. În materie civilă, există răspundere delictuală şi răspundere contractuală 328
2.2. În materie penală 328
2.3. În materia dreptului administrativ şi a dreptului muncii 329
3. Principiile răspunderii juridice 329
4. Condiţiile răspunderii juridice 330
4.1. Conduita ilicită 330
4.2. Vinovăţia 330
4.3. Legătura cauzală 331

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ 333